Zveza Prijateljev Mladine Slovenije
60 let Mladi

Miklošičeva 16, 1000 Ljubljana, Slovenija
www.zpms.si, info@zpms.si
tel: +386 1 2396 710, 2396 720
faks: +386 1 2396 722
Slovenian Association of Friends of Youth

Vsebinske usmeritve za

TEDEN OTROKA 2014 (od 6. - 12. oktobra)

ZA RAZIGRANO

IN USTVARJALNO OTROŠTVO

V letošnjem **Tednu otroka** posvečamo posebno pozornost igri in vsem tistim dejavnostim, ki jih otroci svobodno izberejo, v njih z veseljem sodelujejo ter so pomembne za razvoj kompetenc otroka za kasnejšo življenjsko poklicno orientacijo. Teden otroka želimo tako povezati s temo Otroških parlamentov **Izobraževanje in poklicna orientacija,** ki so si jo mladi parlamentarci sami izbrali na zasedanju nacionalnega Otroškega parlamenta 7. aprila v Državnem zboru RS.

1. Poleg šolskega dela pomembno vplivajo na razvoj socialnih, intelektualnih in spoznavnih veščin tudi vse **organizirane in namerne oblike neformalnega izobraževanja**, ki potekajo zunaj obveznega pouka ali institucionalnega predšolskega varstva. To so številne interesne in počitniške dejavnosti, ki omogočajo izražanje in razvijanje ustvarjalnih potencialov, ki jih ima vsak otrok. Razvija jih lahko le v spodbudnem in njemu naklonjenemu okolju, ki zna spoštovati enkratnost vsakega otroka in pomembnost razvojnih možnosti.

2. Otroštvo je nadvse zanimivo tudi zaradi nenehnega raziskovanja in preizkušanja lastnih sposobnosti. Otroci napredujejo, se učijo in razvijajo svoje zmožnosti, ne da bi kdorkoli ob tem pričakoval rezultate, kakor je to pri šolskem učenju. Zato so poleg vodenih prostočasnih dejavnosti z mentorji, trenerji, starši in učitelji izjemnega pomena tudi **neformalna otroška druženja in otroške igre**. Ob spontanem druženju otrok in vrstniškem odraščanju, z neformalno otroško igro, tako rekoč enajsto šolo pod mostom, otroci spoznavajo tudi druge skrivnosti življenja. Enajsta šola pod mostom je bila na bregu in plitvini Ljubljanice, pod mostom, čez katerega vodi cesta z Vrhnike v Borovnico. Pod tem mostom si je Ivan Cankar, kakor je zapisal v črtici Moje življenje, preko igre z vrstniki nabiral bogate in koristne učenosti, ki jih sicer pozneje v življenju ni našel nikjer in nikoli več. Zato je zaupanje odraslih, ob njihovi hkratni skrbi za varnost, pomembna razsežnost otroške igre. Zanjo potrebujejo tudi kakovostna in varna igrala, igrišča, poligone, polja, gozdove in dobrave. Te igre potekajo po pravilih, ki jih postavljajo udeleženci sami in jih, če je potrebno, med igro tudi spreminjajo.

3. Pomen prostega časa, igre in rekreacije v življenju vsakega otroka že dolgo priznava tudi mednarodna skupnost. Že leta 1959 je v Deklaraciji o otrokovih pravicah zapisala, da si morajo družba in javni organi prizadevati za spodbujanje uživanja te pravice. To pravico

Miklošičeva 16, 1000 Ljubljana, Slovenija
www.zpms.si, info@zpms.si
tel: +386 1 2396 710, 2396 720
faks: +386 1 2396 722
Slovenian Association of Friends of Youth

je dodatno okrepila v **Konvenciji o otrokovih pravicah, ki je bila sprejeta 20. novembra 1989, torej pred petindvajsetimi leti, kar bomo letos ustrezno obeležili in praznovali**. Z njo države podpisnice priznavajo otrokovo pravico do počitka in prostega časa, do igre in razvedrila, primernega otrokovi starosti. Spoštujejo in podpirajo to otrokovo pravico z zagotavljanjem ustreznih in enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in prostočasnega udejstvovanja.

4. V Tednu otroka se bomo vprašali, ali institucije države (vrtci, šole, lokalne skupnosti, ministrstva, nevladne organizacije in drugi) storimo dovolj, da bi se ta otrokova pravica v največji možni meri spoštovala. **So vsem otrokom zagotovljene enake možnosti pri uživanju te pravice?** Soočeni smo namreč z dejstvom, da so v šolah skorajda poniknile možnosti brezplačnega vključevanja otrok v interesne dejavnosti. Na mnogo šolah je le še pevski zbor ostal prosto dostopna in brezplačna oblika interesnega udejstvovanja. Istočasno družba ni ponudila sistema družbene podpore nevladnim organizacijam, ki imajo odlične programe za interesno vključevanje otrok (športne, raziskovalne, kulturno umetniške dejavnosti, ročna dela, taborniki, planinci, mladi tehniki,...). **Dopustili smo razkroj nekoč odlično organiziranih, dostopnih, brezplačnih in vsakemu otroku, ne glede na socialni položaj ali materialne zmožnosti staršev, dosegljive prostočasne dejavnosti.** Tako so razvojne možnosti otrok (v prostem času) odvisne od socialnega položaja staršev ali skrbnikov. S tem smo dopustili svojevrstno socialno segregacijo otrok. To lahko pomembno vpliva tudi na kasnejšo usposobljenost za strokovno, profesionalno, poklicno pot v življenju. Storimo več, da bodo prostočasne aktivnosti (spet) brezplačne in dosegljive vsem otrokom.

5. Otrokov razvoj lahko in morajo podpreti najprej ljubeči starši, vendar tudi **vsi, ki lahko spodbudno in odgovorno usmerjajo in zagotavljajo pogoje za dejavnosti zunaj vrtca ali šole.** Neprecenljiva je vloga nevladnih organizacij, ki nudijo možnosti otrokom na rekreacijskem, športnem, kulturnem, socialnem, umetniškem, naravovarstvenem in številnih drugih področjih. Nekoč brezplačne dejavnosti so žal v številnih organizacijah postale plačljive in mnogo otrokom tako nedosegljive. Ali nameni družba dovolj pozornosti ter materialnih spodbud nevladnim organizacijam, ki pripravljajo in izvajajo dejavnosti za otroke? Imamo dovolj strokovno usposobljenih in motiviranih ter materialno nagrajenih mentorjev ter ustrezne prostore, tudi zunaj šolskih zidov?

6. Kot družba bi morali posebno pozornost glede vključevanja otrok v prostočasne dejavnosti nameniti **otrokom s posebnimi potrebami, otrokom iz socialno izključenih skupin in tistim, ki s svojimi starši živijo v revščini**.

7. Pomembno je vprašanje ali so občinske, mestne ter državne oblasti sprejele jasne programe in strategije **zagotavljanja pogojev za kakovostne ter finančno in prostorsko dosegljive programe**. So otrokom na voljo varna in kakovostna igrala in parki, rekreacijske možnosti, počitniški domovi, otroški in mladinski centri, ki nudijo pogoje za razvoj znanj, ustvarjalnosti, domišljije, pozitivne samopodobe in samozavesti ter fizične, socialne, spoznavne in čustvene moči in spretnosti? In če nismo storili dovolj,

Zveza Prijateljev Mladine Slovenije
60 let Mladi
Miklošičeva 16, 1000 Ljubljana, Slovenija
www.zpms.si, info@zpms.si
tel: +386 1 2396 710, 2396 720
faks: +386 1 2396 722
Slovenian Association of Friends of Youth

lahko v občinske, mestne in nacionalne programe vključimo sistemsko reševanje vseh vprašanj prostega časa otrok.

8. Vsa znanja in vedenja, ki jih imamo odrasli, **znajo in zmorejo otroci obogatiti na tisočero različnih načinov** ter s svojo domišljijo in povsem nekonvencionalnim reševanjem problemov prispevati tudi k boljši in pravičnejši družbi. Le prisluhniti jim moramo in jih razumeti.

9. **Počitek, prosti čas in ustvarjalne interesne dejavnosti so pomembne za otrokov razvoj tako kakor so prehrana, izobraževanje ali zdravstvo**. Brez zadostnega in kakovostnega počitka, gibanja in razvedrila, sloneč le za računalnikom in ob gledanju televizije, otroci ne bodo imeli energije, motivacije ter fizične in psihične sposobnosti za smiselno sodelovanje, druženje ali učenje. To pa lahko nepopravljivo vpliva na razvoj, zdravje in dobro počutje otrok.

10. Z interesnimi, prostočasnimi dejavnostmi nudimo otrokom različne možnosti neformalnega izobraževanja in usposabljanja. Otroci si pridobijo nova znanja, izkušnje, navade in vrednotne, ki jih lahko uporabijo v življenju, pri svojem delu in so pomemben del poklicne orientacije. Z udeležbo v prostočasnih dejavnostih otroci sicer ne pridobijo javnoveljavnih spričeval, diplom ali certifikatov, temveč morda še pomembnejša spričevala za bogatejše, smiselno in vredno življenje.

Od otrok ne zahtevajmo le obnavljanja večnih resnic, temveč jim **dopustimo tudi izlete v neznane zakladnice znanj zunaj šolskih institucij, v odkrivanje morda že odkritega in mnogokrat še neznanega.** To so zanesljive poti spodbujanja razvojnih potencialov družbe.

Za vse zakladnice obstajajo ključi. Med njimi je tudi tak, ki odpre skorajda vsa vrata vseh zakladov. To je ključ srca, ki otrokom dovoli in omogoča živeti bogato in radostno otroštvo.

Vam je prepuščeno, da razmislite, katerim dejavnostim za otroke ali z njimi boste v letošnjem Tednu otroka namenili pozornost ter otroke razveselili, ne le v Tednu otroka, temveč vsak dan njihovega otroštva.

Ljubljana, 21.8.2014

Liana Kalčina, l.r.

Predsednica Nacionalnega odbora za otrokove pravice pri ZPMS

Darja Groznik, l.r.

Predsednica ZPMS